

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
імені П. І. ЧАЙКОВСЬКОГО

Методична розробка спеціального курсу
за темою творчого мистецького проекту

Назва курсу:

«Жанрово-стильова панорама гітарної музики ХІХ-ХХ століть»

Гончарова Михайла Олеговича,

здобувача ступеня

доктора мистецтва

кафедри народних інструментів

Творчий керівник:

кандидат мистецтвознавства, професор

НМАУ ім. П. І. Чайковського

Михайленко Микола Петрович

Науковий консультант:

кандидат мистецтвознавства, професор

НМАУ ім. П. І. Чайковського

Михайленко Микола Петрович

ПЛАН

I. Поняття жанру та стилю у виконавській інтерпретації гітариста.

II. Постаті композиторів-гітаристів XIX-XX століть та їх вплив на сучасний стан гітарної музики.

III. Розвиток інструктивного матеріалу гітариста-виконавця.

IV.Список рекомендованої літератури.

I. Поняття жанру та стилю у виконавській інтерпретації гітариста.

1. Жанр - основа сюжетно-образної концепції музичного твору.
2. Різновид жанрів у історичному контексті.
3. Вплив жанру в процесі композиторського формотворення.
4. Музичний стиль як специфіка світовідчуття виконавця.
5. Основні види стилів та їх специфіка виконання гітаристом.
6. Структура музичного твору як результат взаємодії жанру та стилю
7. «Виконавець і композитор»- результат творчості у стилі.
8. Виконавська інтерпретація та її чинники.
9. Порівняння та характеристика основних понять «музичної інтерпретації» та «аналізу музичного твору»
10. Процес утворення виконавської концепції.

II. Постаті композиторів-гітаристів XIX-XX століть та їх вплив на сучасний стан гітарної музики.

1. Різновиди та особливості гітарних виконавських шкіл.
2. М. Джуліані, Ф. Каруллі, М. Каркассі – представники італійської гітарної школи; спільне та відмінне.
3. Іспанська виконавська школа: генеза та стильові характеристики (Ф. Сор, Д. Агуадо, Ф. Таррега, Е. Пухоль).
4. Сучасна академічна гітара через призму особистості видатного виконавця та композитора Андреса Сеговії.
5. Розвиток гітарного репертуару латино-американськими, європейськими та іспанськими композиторами (Ф. Морено-Торроба, Х. Туріна, Х. Родріго, М. Кастельнуово-Тедеско, М. Понсе , Л. Брауер, О. Тансмана та ін.)
6. Поява нових жанрів та стилів в гітарному репертуарі, зумовлена зростанням віртуозності виконавської майстерності.
7. Жанр концерту для гітари з оркестром.

8. Представники сучасних виконавських шкіл – Л. Брауер, П. Ромеро, Д. Рассел, Р. Ізнаола, А. Карлеваро, А. Джілардіно, Д. Вільямс, Д. Брім та ін.
9. Спектр гітарної педагогіки: відкриття та розширення професійних гітарних класів у навчальних закладах світу.
10. Гітара в Україні: постаті М. Соколовського, М. Вербицького, К. Смаги, Я. Пухальського, В. Петренка, М. Михайленко.

III. Розвиток інструктивного матеріалу гітариста-виконавця.

1. Комплексна робота над музичним текстом. Поняття, види, порівняння.
2. Класичний та романтичний стиль виконання на прикладі творів Наполеона Коста.
3. Роль «концертних» етюдів у розвитку технічно-виконавської складової гітариста (М. Джуліані, М. Каркассі, Ф.Таррегі, Е.Вілла Лобоса, Л.Брауера, А.Дюмонд та ін.)
4. Музичні твори циклічної форми (сюїти, сонати, концерти, варіації тощо) як невід'ємна частина репертуару гітариста.
5. Процес слухового контролю в поліфонічних творах.
6. Художньо-образне та інтелектуальне мислення гітариста-виконавця у мініатюрах.
7. Феномен концертності у творах Хоакіно Родріго (Концерти для гітари з оркестром: «Аранхуес», «Мадригал», «Концерт Ла-Фієста», «Андалусійський концерт» та ін.)
8. Проблеми формування концертної програми виконавця.
9. Міжнародні конкурси та фестивалі як чинник мотивації зростання творчого репертуару виконавця.
10. Сучасні тенденції та напрямки процесу розвитку гітарної музики.

IV.Список рекомендованої літератури.

1. Антонова Е. Г. Содержание музыкального произведения: методика построения алгоритма анализа // Музичне мистецтво : 36 наук. статей. Донецьк-Львів : Юго-Восток, 2009. Вип. 9. С. 87-97
2. Аркадьев М. Фундаментальные проблемы музыкального ритма и «незвучащее». Время, метр, нотный текст, артикуляция. Saarbrücken : Lambert Academic Publishing, 2012. 408 с.
3. Бернат Ф. Ф. Загальноєвропейський еталон гітарного виконавства та специфіка його національних втілень: автореф. дис.... канд. мистецтвознавства. Харків, 2019. 24 с
4. Бодіна-Дячок В. Авторська присвята музичного твору: погляд в історію. Київське музикознавство. Київ, 2017. № 55. С. 228–236..
5. Варданян О.І. Жанрово-стильова природа концертності у творчості Арама Хачатуряна: автореф. дис... канд. мистецтвознавства. Київ, 2021. 19 с
6. . Гриненко С. Сучасні світові тенденції розвитку гітарного мистецтва та їх вплив на формування української виконавської школи. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих учених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*, 2018. Вип. 20. Т. 1. С. 39–42.
7. Доценко В. И. Аспекты исполнительского анализа (на примере концерта №3 "Элегический" для гитары с оркестром Лео Брауэра)// Проблемы взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти : "Гітара як звуковий образ світу: виконавське мистецтво та наука" : зб. наук. праць / ред.-упоряд. В. І. Доценко. Харків : ХДУМ ім. І. П. Котляревського, 2008. Вип. 23. С. 111-119.
8. Доценко В. И., Николаевская Ю. В. Классическая гитара в Харькове // Гітара.ua. 2008. № 1. С. 10-15.
9. Доценко В. І. Подолання технічних труднощів у виконавській практиці гітариста (на прикладі концерту для гітари з оркестром № 3 "Елегійний" Лео Брауера). Київ : ВІП, 2005. 168 с.

10. Доценко В. Р. Музыка Испании. Поколение 51 - от авангарда к постмодерну // Музыкальная академия. 2013. № 4. С. 168-176.
11. Дроздова О.О. Творча складова технології гітарного виконавського мистецтва: Дис.... канд. мистецтвознавства. Київ. Одеса, 2020. 190 с.
12. Іванніков Т.П. Гітарне мистецтво ХХ століття як феномен творчості: монографія. Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Зовейко Д.Г., 2018. 392 с.
13. Корній Л., Сюта Б. Історія української музичної культури. Київ: НМАУ імені П. І. Чайковського, 2011. 736 с
14. Кригін О.І. Універсалізм творчості Андреса Сеговії та його вплив на становлення вітчизняної гітарної школи. автореф. дис.канд. мистецтвознавства; 17.00.03. Харків, 2015. 18 с
15. Пухоль Э. Школа игры на шестиструнной гитаре (на приципах техники Ф.Тарреги)/ пер.с исп. И. В. Поликарпова – Москва : Сов. Композитор, 1977. 188 с.
16. Михайленко М. Специфіка техніка лівої руки гітариста. *Виконавське музикознавство: методологія, теорія майстерності, інтерпретаційні аспекти*. Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2013. С. 71–82.
17. Михайленко М.П. Про гітару та гітаристів. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2021. — 248 с.
18. Москаленко В. Г. Про задум і музичну ідею твору. *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*. Київ, 2002. Вип. 21: Музичний твір як творчий процес. С. 10–17.
19. Москаленко В. Лекції з музичної інтерпретації. Навчальний посібник. Київ, 2013. 134 с.
20. Назайкинский Е. В. Стил ь и жанр в музыке: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. Москва: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2003. 248 с
21. Рябоконева М. Музичний неокласицизм як феномен сучасної західноєвропейської культури: дис. ...канд. мист. : 26.00.01. Київ, 2016. 197 с

22. Сидоренко В. Л. Внесок М. Скорика та представників його школи до українського гітарного мистецтва // Музичне мистецтво і культура. Одеса: Друкарський дім», 2008. Вип. 9. С. 338-347.

23. Сидоренко В. Л. Гітарна творчість Мирослава Скорика // Творчість композиторів України для народних інструментів : 36. матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (Львів, ЛДМА ім. М. Лисенка, 10.04.2016) / Мініст. культ. і туризму ЛДМА ім. М. Лисенка, ДДПУ ім. І. Франка; ред.- упор. А. Душний, С. Карась, Б. Пиц. Дрогобич : Посвіт, 2006. С. 90-95.

24. Сидоренко В. Л. Гітарна традиція Львова як складова академічного народно-інструментального мистецтва України : автореф. дис.. канд. мист. : 17.00.03. Музичне мистецтво / Львівська нац. музична академія ім. М. В. Лисенка. Львів, 2009. 16 с.

25. Сидоренко В. Л. Стилїстика творів А. Андрушка для гітари соло // Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти : Гітара як звуковий образ світу: виконавське мистецтво та наука: 36. наук. пр. / ред. та упор. В. І. Доценко. Харків : ХДУМ ім. І. ПІ. Котляревського, 2008. Вип. 23. С. 128-136.

26. Сидоренко В. Л. Твори А. Андрушка для гітари соло : до взаємодії фольклоризму і неокласицизму // Науковий вісник НМАУ : Музична творчість та наука в історичному просторі: зб. ст. / упоряд. В. Г. Москаленко - Київ : НМАУ, 2008. Вип. 73. С. 241-248.

27. Сидоренко В. Л. "Соната для гітари" В. Камінського // Академічне народно-інструментальне мистецтво та вокальні школи Львівщини: зб. матеріалів науково-практичної конференції (Львів, 3.11.2005) / ред.-упоряд. А. Душний, С. Карась, Б. Пиц. Дрогобич : Коло, 2005. С. 192-198.

28. Сидоренко В. Л. Формування сучасного українського академічного гітарного репертуару у творчості львівських митців (на прикладі гітарної творчості В. Камінського) // Музикознавчі студії - Львів: СПОЛОМ, 2008. Вип. 18. С. 105-111. (серія : Наук. збірки ЛНМА ім. М. Лисенка)

29. Сологуб В. Д. Концерт для гітари з оркестром як основа фахової підготовки виконавців спеціальності «класична гітара». *Науковий часопис НПУ*

імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи, 2019. Вип. 67. С. 255–258.

30. Харнонкурт Н. Музика як мова звуків. Суми: Собор, 2002. 184 с

31. Холопова В. Методология анализа музыкального содержания. Музыкальное содержание: наука и педагогика. Уфа: РИД УГАИ, 2005.

32. Холопов Ю. О трёх зарубежных системах гармонии. Музыка и современность. Вып. 4. Москва: Музыка, 1966. С. 216–330.

33. Холопов Ю. Проблема основного тона в теоретической концепции Хиндемита. Музыка и современность. Вып. 1. Москва, 1962. С. 303–336.

34. Хорошавіна О. Актуальні питання сучасного гітарного академічного виконавства. Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2009. Вип. 82. С. 61–68.

35. Хорошавіна О. А. Національні риси сербської гітарної традиції у контексті сучасного гітарного виконавства (на прикладі творчості У. Дойчиновича) // Музичне мистецтво і культура : Науковий вісник Одеської національної музичної академії ім. А.В. Нежданової : зб. наук. статей / гол. ред. О.В. Сокол. Одеса : Астропринт, 2013. Вип. 18. С. 69-77.

36. Хорошавіна О. А.. Творча особистість Уроша Дойчиновича у контексті сучасного гітарного мистецтва : автореф. дис... канд. мистецтвознавства: 17.00.03. Музичне мистецтво / Одеська національна музична академія ім. А. В. Нежданової. Одеса, 2017. 20 с

37. Ценова В. С. Голос гитары Эдисона Денисова // Гитаристь. 2004. № 2. С. 20-21.

38. Чеченя К. А. Про гітару в Україні // Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти : "Гітара як звуковий образ світу : виконавське мистецтво та наука" : зб. наук. праць. / ред.-упоряд. В. І. Доценко. Харків : ХДУМ ім. І. П. Котляревського, 2008. Вип. 23. С. 9-13.

39. Шаповалова Л. В. Владимир Доценко Номо musicus. Интерпретологический комментарий // Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти : "Гітара як звуковий образ світу :

виконавське мистецтво та наука": зб. наук. праць. / ред.-упоряд. В. І. Доценко. Харків : ХДУМ ім. І. ПІ. Котляревського, 2008. Вип. 23. С. 157-165.

40. Шаповалова Л. В. Музика як аналог особистості: до проблеми рефлексивної свідомості: автореф. дис.... д-ра мистецтвознавства : 17.00.03. Музичне мистецтво / НМАУ імені П. І. Чайковського. Київ, 2008. 31 с.

41. Annala H., Matlik H. Handbook of guitar and Lute Composers / H. Annala, H. Matlik. – USA Mel Bay publication, 2007.

42. Abreu A., Prieto V. Escuela para tocar con perfeccion la guitar de cinco y seis ordenes / A.Abreu, V.Prieto. – Salamanca, En la imprenta de la calle del prior, 1799. – 104 p

43. Bobri V. The Segovia technique / V. Bobri. – New York, 1972.

44. Chase G. The Music of Spain / G. Chase. – New York, 1941.

45. Contreras A. de. La tecnica de David Russell en 165 consejos / A. Contreras. – Sevilla : Guademos Abolay, 1998. – 40 p.

46. Croton P. Performing Baroque Music on the Classical Guitar: a practical handbook based on historical sources. CreateSpace Independent Publishing Platform, 2015. 240 p.

47. Dusan Bogdanovic Concerto for Guitar and Strings. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=2zM2WbF01xM> (Дата звернення: 7.07.2023).

48. Kramer C., Plenckers L. J. The structure of the saeta flamenca: an analytical study of its music. Yearbook for Traditional Music. International Council for Traditional Music, 1998. Vol. 30. pp. 102–132.

49. Marko Topchii; Heitor Villa-Lobos - Concerto for Guitar & Orchestra; Final XLV Competition Tárrega. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=q27vholwsJk> (дата звернення: 21.05.2023).

50. McDade D. Tōru Takemitsu (1930-1996). URL: <https://www.musicwebinternational.com/2023/06/takemitsu-spectral-canticle-bis/> (дата звернення: 06.07.2023).

51. Shearer A. Learning The Classic Guitar: Part 1. USA: Mel Bay Publications, 2016. 160 p.

52. Summerfield M. J. *The Classical Guitar: Its Evolution, Players and Personalities Since 1800*. Fifth edition. UK: Ashley Mark Publishing Company, 2002. 376 p.
53. Taylor J. *Tone production on classical guitar*. London : Musical News Services Ltd, 1978. 80 p.
54. Trio De Cologne. URL: <https://www.discogs.com/artist/2410392-Trio-De-Cologne> (дата звернення: 18.04.2021).
55. Ferandiere F., Jeffery B. *Arte de tocar la guitarra española por música : (Madrid, 1799) / F. Ferandiere, B. Jeffery. – London : Tecla, 1977. – 99 p.*
56. . Garcia Rubio J. M. *Arte reglas armonicas para guitar para arprehender a templar y puntear la guitarra Espanola de seis ordenes / J. M. Garcia Rubio. – Madrid, En la imprenta de marco, 1799. – 95 p.*
57. Griffiths J. *Perfomance : The Vihuela : performance, practice,style, and context / J. Griffiths // Lute, Guitar, and Vihuela: Historical Performance and Modern Interpretation / Ed. Victor Coelho. – Cambridge Studies in Performance Practice. Cambridge : CUP, 1997.*
58. Kramer C., Plenckers L. J. *The structure of the saeta flamenca: an analytical study of its music. Yearbook for Traditional Music. International Council for Traditional Music, 1998. Vol. 30. pp. 102–132.*
59. Livermore A. *A Short History of Spanish Music. Duckworth / A. Livermore. – London, 1972.*
60. Morrish J. *The Classical Guitar, The Complete History / J. Morrish. – Balafon : Outline Press, 1997.*
61. . Rodrigues M. *Arcas guitar works based on original editions / M. Rodrigues. – Madrid, 1993.*